

Godsbeelden en behandeling

ruimte scheppen voor een eigen relatie met God

Nathan van der Velde
GZ-psycholoog bij Eleos
promovendus VU/ Kicg

Kern van mijn verhaal

- 1) De uitdaging in behandeling is expliciete en impliciete godsbeelden bij elkaar brengen (onderzoek Henk Stulp brengt het impliciete in beeld)
- 2) Wat maakt psychologische behandeling van meerwaarde t.o.v. pastoraat?
  - Geeft ruimte om godsbeelden te laten zien voor wat ze zijn, nl. **beelden** (vgl. Jesaja).
  - Dit kan ruimte maken voor de God achter de beelden (vgl. gelijkenis van de zaaier). Ik ga als therapeut niet over de Andere kant van de relatie (discussie proefschrift Henk Stulp)

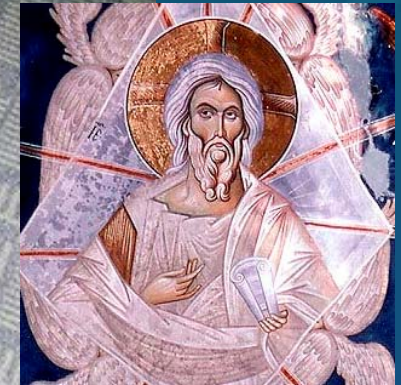

Een therapiemiddag

- Een cliënt uit de groep laat een lied horen over overgave aan de ander/ God
- Uiteenlopende reacties:
  - Ik durf mijzelf en mijn gevoelens niet aan God toe te vertrouwen.
  - God is God, dus Hij kan mij en mijn problemen wél aan.
  - Ik geloof het niet dat jij zo close en vroom met God bent!
  - Ik heb zelf altijd die rol dat mensen op mij steunen en ik sterk moet zijn.
- Karterud (bekende groepstherapeut): “alles wat emoties oproept en met gehechtheid te maken heeft, kan besproken en uitgewerkt worden in de groep.”

Verandering van godsbeelden

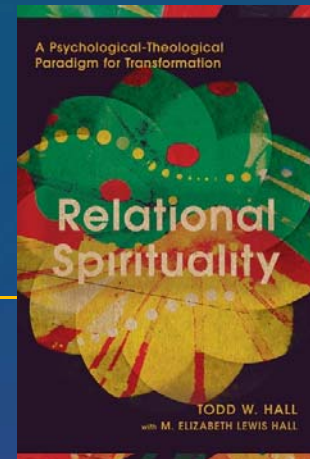
- De praktijk en theorie lijken vooralsnog hoopvoller dan de data...
- Echter: effect-onderzoek is nieuw. “Één onderzoek is geen onderzoek.”
- En: wat is eigenlijk een ‘positieve’ of ‘gewenste’ verandering?
  1. We (van der Velde et al. 2021) vonden dat een heersend en een straffend beeld van God samen kan hangen met een relatief gezondere persoonlijkheid (een ‘geïntegreerde objectrelatie’; vgl. onderzoek Henk Stulp).
  2. Currier et al. (2021) vonden dat godsbeelden - in samenhang met psychisch herstel - juist strénger worden.
  3. Schaap-Jonker et al. (2017) lieten zien dat er veel individuele verschillen zijn. Hoe merk je die op?

Godsbeelden en behandeling

- Eleos: schematherapie en mentaliseren-bevorderende therapie
- Deze modellen passen bij de relationele benadering (vgl. Hall, 2021)
- *Werkwijze:* in een veilige, steunende setting stilstaan bij contact met therapeuten en groepsgenoten, en nieuwe positieve ervaringen opdoen...
- ...waardoor meer positieve en stabiele beelden van zelf en a/Ander verzameld worden, en mensen meer verbinding en eigenheid in contact met anderen kunnen gaan ervaren (*doel*).

Godsbeelden en behandeling

- Ga niet ‘rommelen’ op de expliciete laag (cognitief uitdagen, theologische standpunten aandragen), maar sluit aan bij het kader van de cliënt.
- Wel doen:
  - Sta goed stil bij de gevoelens en betekenissen van ervaringen met God en geloof.
  - Onderzoek met de cliënt verbanden met andere relaties en (vormende) ervaringen.
- Vb. “herken je dit wat je nu naar God toe ervaart van andere momenten? Van relaties met anderen uit je leven? Wanneer begon je dit zo te gaan zien?”

Godsbeelden en behandeling

- Zo kan ruimte ontstaan voor andere perspectieven op God
- Complicerend: 'God' is al in de spreekkamer of behandelgroep. (Anders dan met een ouder of relatie buiten de therapie, heeft iedereen al wat met God.)
- Valkuil: snel zelf een duiding geven, kan de cliënt haar/ zijn eigen proces ontnemen. Er is een risico van een behandelaar die meer 'weet' dan de cliënt.

Nog een keer de praktijk

- Een cliënte die veel meegemaakt heeft vertelde over een steunende God
- Is erg sparend en voorzichtig naar mensen die niet goed met haar omgaan
- Ze gaat in de therapie meer stilstaan bij haar pijn, en verlaten & boos voelen
- Zo komt ook de impliciete laag in het godsbeeld naar boven: “waar was U?”
- Cliënte concludeert nog een appeltje te schillen te hebben met God

Take home message

- Wat mensen tegen elkaar (en zichzelf) vertellen over hun ervaren relatie met God is vaak maar een deel van het verhaal. (Hoe zit dit bij jou?)
- Vaak speelt mee: pijn en conflict voelen is lastig, zeker als je het gevoel hebt er alleen voor te staan (gehechtheid) en/ of denkt niet gehoord te worden.
- Godsbeelden 'behandelen' geeft ruimte om heftige negatieve emoties in het geloof door te werken, naast de ervaring van steun ('safe haven' en 'secure base'), en kan integratie van expliciete en impliciete aspecten bevorderen.
- Behandeling kan ruimte scheppen voor een meer 'eigen' relatie met God...
- ...en voor God om aan zijn Menswording gestalte te geven?

